חוץ מבשבועה. שלא יאמר "יאסרו פירות שבעולם עלי בשבועה אם אינן שלו תרומה": **לא יפתח לו בנדר.** אם הלוסטים אינו מזקיקו שידור לא יפתח לו הוא בעצמו: **כמה שהוא מדירו.** בלבד ידור ולא בדבר אחר כדמפרש: **כילד אמר לו וכו' לשהו מוחרים לו.** דהייט במה שהוא מדירו: **וכנוי אסורים.** דהייט במה שלא מדירו: גמ' **דינא דמלכותא דינא.** ולא גדרי אוכסין גינהו ואמאי עדרין למוכסין להבריח המכס של מלכות: **שאין לו קלבה.** שעושל כל מה שרוצה: **כמוכס העומד מאליו.** שאינה של מלכות: **כיון דאמר יאסרו.** ולא אמר מילתא דהערמה איתסרו ליה: **כאומר יאסרו היום.** דהייטו הערמה דהוא יומא לחוד אסר נפשיה: **אי דאמר היום לא מקבל מיניה מוכס.** ואינו מניחו בשביל אותו נדר שלא יעול הפירות שהרי שומע דבהערמה נדר: באומר בלבו היום: (א) **אינם דברים.** בעצמה: **לא יפתח לו בשבועה.** שלא יאמר לו אם תרלה אשבע לך: **הא בנדר יפתח לו.** שיאמר לו אם תרלה אדור לך נדר: **הא מינדר נדר ליה בשבועה.** אם הלוסטים מזקיקו לכך (ב) וידור לו כן בלשון שבועה כדאמרן לעיל: **והא תנן וכו'.** ואמאי קתני בברייתא דלא יפתח לו בשבועה: תרץ הכי תנא במתני' בנדר להודיעך כחן דבית שמאי דאפילו בנדר גרידא לא וכ"ש בנדר (ג) בשבועה: **וברייתא תנא בשבועה להודיעך כחן דב"ה.** דאפי' בשבועה יפתח לו וברייתא משום ב"ה נשנית ולהו דוקא היא ולא מינית למימר התם בשבועה הוא דלא יפתח לו בשבועה: **דלא יפתח לו.** בנדר (ד) **מוקי לה בגמרא ובגר היום ולא נקלו ולא נשרף הטלית הרי הן הקדש ויש לבן פדיון והדמיים יכנסו להקדש והם יצאו לחולין: אבל אם אמר הרי הנטיעות האלו קרבן עד שיקצצו** אין

אונסין שאני: ב"ש אומרים בכל כל' ב"ש אומרים במה שהוא מדירו וב"ה אומרים אף בשאינו מדירו ביצד אמר לו אקונם אשתי ובני נהנין לי ואמר קונם אשתי נהנית לי ב"ש אומרים אשתו מותרת ובנין אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין: אמר רב הונא תנא בש"א לא יפתח לו בשבועה ובית הלל אומרים אף יפתח לו בשבועה לבית שמאי: בשבועה הוא דלא יפתח לו בנדר יפתח לו והא תנן ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ותו מיפתח הוא דלא יפתח לו בשבועה מידר נדר בשבועה והתנן בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה? תנא מתניתין בנדר להודיעך כחן דב"ש, תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דבית הלל רב אשי אמר הכי קתני ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה בשבועה: מתני' הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות, טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להקדיש הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו, טלית זו קרבן עד שתשרף

אין

חוץ מבשבועה ובה"ב אומרים "אף בשבועה ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ובה"א אף יפתח לו ב"ש אומרים במה שהוא מדירו ובה"א אף במה שאינו מדירו-ביצד: אמר לו-אקונם קונם אשתי נהנית לי' ואמר קונם אשתי ובני נהנין לי' ב"ש-אשתו מותרת ובנין אסורין ובה"ה אומרים-אלו ואלו מותרין: **גמ'** *והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא? אמר רב חיננא א"ר כהנא אמר שמואל "במוכס שאין" לו קצבה, דבי ר' יניאי אמר "במוכס העומד מאליו: שהן של בית המלך ואע"פ שאינן של בית המלך: היכי נדר? א"ר עמרם אמר רב 'באומר "יאסרו פירות העולם עלי אם אינן של בית המלך", כיון דאמר "יאסרו איתסרו עליה כל פירי עלמא? באומר "היום", אי דאמר "היום" לא מקבל מיניה מוכס? "באומר בלבו "היום" ומוציא בשפתיו סתם ואע"ג *דסבירא לן דברים שבלב אינן דברים לגבי אונסין שאני: ב"ש אומרים בכל כל' ב"ש אומרים במה שהוא מדירו וב"ה אומרים אף בשאינו מדירו ביצד אמר לו אקונם אשתי נהנית לי ואמר "קונם אשתי ובני נהנין לי" ב"ש אומרים אשתו מותרת ובנין אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מותרין: אמר רב הונא תנא בש"א לא יפתח לו בשבועה ובית הלל אומרים אף יפתח לו בשבועה לבית שמאי: בשבועה הוא דלא יפתח לו בנדר יפתח לו והא תנן ב"ש אומרים לא יפתח לו בנדר ותו מיפתח הוא דלא יפתח לו בשבועה מידר נדר בשבועה והתנן בית שמאי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה? תנא מתניתין בנדר להודיעך כחן דב"ש, תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דבית הלל רב אשי אמר הכי קתני ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה בשבועה: מתני' הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות, טלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להקדיש הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו, טלית זו קרבן עד שתשרף**

אין

תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דב"ה. דאפילו בשבועה יפתח: רב אשי אמר הכי קתני ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה. ולא מתוקמא הך ברייתא בנשבע להרגין כלל אלא ה"ק מי שנשבע על דבר לא יפתח לו חכם להתיר לו שבועתו אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה: **מתני'** הרי הנטיעות האלו אומרים יש להם פדיון. כלומר דקדושה חלה עליהם עד שקריבות פדיון ובגמרא מפרש למה לי למימרא ומפרשינן נמי אמאי תנא הא ליתנא "יש להם פדיון" ולא תנא בהדיא "קדושת":

אין

אם אינן נקצצות. דמקדישן אינן נקצצות: **הרי נטיעות האלו קרבן.** דאמר לא מקדיש אדם אלא מה שלו: **אם אינה נשרפת יש להקדיש.** אם אינה נשרפת אינה נקרבת: **הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו.** אם אינן נקצצות אינן נקרבות: **טלית זו קרבן עד שתשרף.** אם אינה נשרפת אינה נקרבת: **לא יפתח לו בנדר.** אמר לו חכם לחבירו: **במה שהוא מדירו.** אם אינו מדיר אלא בדבר אחר: **אשתו מותרת ובנין אסורין.** שלא הדירו בהם אלא מאליו נדר: גמ' והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא. והיכי שריגן למידר הכי כדי להפטר כיון דמן הדין חייב ליתן לו את המכס: **במוכס שאין לו קצבה.** וכיון שכן לאו דינא הוא שלא חמסוהו וחמסוהו דמוכס לאו דינא הוא: **במוכס העומד מאליו.** שלא במצות המלך וכתבו בתוספות דדוקא במלכי עובדי כוכבים אמר דדינא דמלכותא דינא **מפני שהחכם שלו ויבול לומר** להם אם לא תעבו מעוהי אגרם אתכם מן התרן לבל במלכי ישראל לא, לפי שלא"י, כל ישראל שותפין בה. וכי אמרינן דינא דמלכותא דינא ה"מ לענין שאם קנה אחד מכם זה חייבים ליתן לו את המכס וכן נמי אם אם לא קנה אותו שלא שהוא ממונה לגבות את המכס שאינו רשאי ישראל אחר שיגבנו שהן תרומה דליכא אוכסא כיון דדינא דמלכותא דינא: **היכי נדר.** ליתנא דמתני' קשיא ליה דקאמר עודרים שהן תרומה והיכי שייך נדרא בהאי ליתנא לומר לו דאמר לו אמר יאסרו פירות עולם עלי לעולם מן דברים שבלב מבטלין מה שהוליא בפיו אפילו גבי אוכסא כי האי אלא דהכא סתמא קאמר יאסרו פירות עולם עלי לעולם ה"מ היכא דסתמא לעולם משמע דעפי' משמע לעולם ממהיום אבל היכא דליכא אוכסא מפום דעפי' משמע לעולם אם אינו אוסר לעולם אלא מהיום ולא מקמי הכא אלא דהכא אוכסא לעולם משמע דעפי' משמע לעולם ממהיום אבל היכא דליכא אוכסא לעולם משמע שיהא אסור בכל פת דהכא הייטו טעמא מפני שמתסרין לומר לשון שיהא משמעותו לעולם ומש"ה כל היכא דליכא אוכסא לעולם משמע אבל התם כיון דלהוליא פת חטים נתסרו אלא דבתר דאמר פת איתקיל מילוליה הרי אין פיו ולבו שוין ואינו אסור אלא בפת חטים וכבר כתבתי זה בפ' שבועות שחטים בתרא בס"ד: **תנא** מתני' בנדר להודיעך כחן דב"ש. דאפילו בנדר לא יפתח: תנא ברייתא בשבועה להודיעך כחן דב"ה. דאפילו בשבועה יפתח: רב אשי אמר הכי קתני ב"ש אומרים אין שאלה בשבועה. ולא מתוקמא הך ברייתא בנשבע להרגין כלל אלא ה"ק מי שנשבע על דבר לא יפתח לו חכם להתיר לו שבועתו אין שאלה בשבועה ובית הלל אומרים יש שאלה: **מתני'** הרי הנטיעות האלו אומרים יש להם פדיון. כלומר דקדושה חלה עליהם עד שקריבות פדיון ובגמרא מפרש למה לי למימרא ומפרשינן נמי אמאי תנא הא ליתנא "יש להם פדיון" ולא תנא בהדיא "קדושת":

קהדי אי לאו האוגם ובין הלמיד חכם ובין עם הארץ מיתסר בלא אוגם כשאמר בלבו היום כיון דלא שייך אין קהדי והכיא דבני מקבנא שנשבע ומבעלה בלבו (במסכת נלה) התם נמי הוי אוגם שהיה עוקר בגזל לידע לבבר על אוזנו פז פנים שהיה ממזר: **וב"ה** אומרים יש שאלה בשבועה. **פי'** נזקקין להתיר לו ולמ"ד לעיל (דף כב:) אין נזקקין לגלוי שבועה מוקי הך דב"ש דהכא בנדר בדלתי אי נמי בשבועה לק [לא] הזכיר שם שמים: **הרי** נטיעות האלו קרבן. הכא מייירי שמתפיס להו לדמי קרבן ממש דלא מייירי בקונמות מדלא אמר קרבנן ואפילו לר"מ דלא אמר אין הקרבן לקרבן דבכל ענין יאול אסור קונם ה"מ בשאסר האיסור אם עליו אם אינו אם מל מבינו בגון שאמר בכך זו קרבן אם עליו אם אינו אינו אלא כאן שאמר קרבן סתמא ואינו מדבור קרבן גבי שום אדם הלכך ע"כ לדמי קרבן אמר: **אם** אינן נקצצות. כגון דליכא זיקה כפשוטה כדאמר בגמ' ואסור הוא שלא יוכל לימלא מן הקש ואפילו הכי יש להן פדיון כלומר הם קדושים ופדיון מועיל בהם ואגב דקתני בסיפא אין להן פדיון תנא נמי בריפא יש להם פדיון אבל עיקר מידוש

ממה שהם קדושים כדפירשתי:

*) שייך לע"ב

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה בשאמר בלבו היום ואינם אלא דברים בעצמם כנ"ל והד"א וכ"כ בלומר דברים בלשון בלא ודפת דאין פיו ולבו שוים: (ב) ד"ה הא מידר וכו' לבן יחזור לו: (ג) ד"ה תרין וכו' בנדר בשבועה: (ד) ד"ה אם אינן נקצצות היום הכי מוקי:

גליון הש"ס גמ' בית שמאי אומרים וכו' עי' לעיל כב ע"ב בר"ן ד"ה אמר רב אסי:

הגהות מהר"ב רנשבורג א) בהרא"ש סד"ה הנא דו' ר"ב ובדבריו מבואר דהנא דמתניתין הסמיע לפעמים אינה רבותא וסומך על תנא דברייתא שבנה רבותא הנא בברייתא:

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

מא א ב ג מיי' פ"ג מהלכות שבועות הלכה א סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סימן רלב סעיף יד:

מב ד מיי' פ"ה מהל' גזילה והלכה יא עד סוף הפרק סמג עשין סח עור ע"ע מ"מ סימן שסט סעיף נוסעי ז מ:

מג ה מיי' שם הלכה יא ופ"ג מהלכות שבועות הלכה ב סמג שם ולאוין רמא עור ע"ע שם סעיף ו ועור ע"ע יד סימן רלב סעיף יד:

מד ז ח מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה ב ג ופ"ד מהל' נדרים הלכה ב סמג לאוין רמא רמב עור ע"ע יד סימן רלב סעיף יד:

מה ט מיי' שם ופ"ז מהלכות מעילה הלכה א ופ"יא מהל' מכירה הלכה ט סמג שם ועשין לד עור ע"ע שם ועור ע"ע מ"מ סי' רז סעיף ד:

מו י מיי' פ"ד מהל' שבועות הלכה א עור ע"ע יד סימן לז:

מז כ מיי' פ"ד מהל' מעילה הלכה יא:

נוסח אי"ק נדרים לאוסטן- הני ד"נא דאלכותא ד"נא

נוסח מהו נוסח הנדר המקדש בשדה נגזל מן בית המלך

נוסח מה' ב"ה ובכ"ז בדינן טימוי הטעוה מן המוכס

מבנב

◇ ד"יוקים לקריאת קריות

תוספות

והא אמר שמואל דינא דמלכותא דינא. פי' בב"ק (דף קיג:): במוכסים שאין לו קלבה: ואין תאמר מכל מקום דינא דמלכותא הוא וי"ל כיון שאין לכך המוכסין כך מן זה דינא אלא גזלה של מוכס עצמו ואע"ג דסביראלן דברים שבלב אינן דברים לגבי אונסין שאני ואע"ל דהתם היינו עצמה משום דאמן אמרו שדעתו לכך וכיון לאמן אמרו הכי כאילו פיהם בהדיא ולא הוי דברים שבלב אבל הכא ליכא למימר אמן

מבנב

◇ תשובות ר"ת ר"ש הסריב בן מעתנו ד"יוקים מאמריהם מאמריהם ר"ש ר"ת

מבנב

◇ אין לדין